

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ**ԳՈՐԾԻ ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

29 հուլիսի 2025 թվական

ք. Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին փոխարինող, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահ Համլետ Ասատրյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի վարչական պալատի նախագահ Հովսեփ Բեդկյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահ Արթուր Դավթյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատի նախագահ Գոռ Հակոբյանս, նիստում ուսումնասիրելով թիվ ՀԿԴ/0191/02/25 (ՎԴ/9475/05/24) գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ՀՀ Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու վերաբերյալ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2025 թվականի հուլիսի 23-ի որոշումը,

ՊԱՐԶԵՑԻՆՔ**Գործի դատավարական նախապատմությունը.**

1. ՀՀ գլխավոր դատախազությունը 2024 թվականի օգոստոսի 7-ին հայցադիմում է ներկայացրել (փոստին է հանձնել) ՀՀ վարչական դատարան ընդդեմ Արտաշատ խոշորացված համայնքի ղեկավարի՝ Մխչյան համայնքի ղեկավարի՝ 2004 թվականի սեպտեմբերի 22-ի թիվ 12 արձանագրության առոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Մխչյանի գյուղապետի և Արգամ Աբրահամյանի միջև 2004 թվականի նոյեմբերի 2-ին կնքված հողամասի

առուվաճառքի պայմանագիրը և Արգամ Աբրահամյանի անվամբ 2004 թվականի նոյեմբերի 4-ին կատարված իրավունքի պետական գրանցումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին:

2. ՀՀ վարչական դատարանի՝ 2025 թվականի հուլիսի 9-ի որոշմամբ գործը վերահասցեագրվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին:

3. ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2025 թվականի հուլիսի 23-ի որոշմամբ գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարան:

4. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2025 թվականի հուլիսի 25-ին:

Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

5. Հղում կատարելով ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 10-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 81-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2011 թվականի հուլիսի 27-ի թիվ ԵԱՔԴ/0433/02/11, 2010 թվականի դեկտեմբերի 3-ի թիվ ԵԱՔԴ/1369/02/09, 2022 թվականի մայիսի 26-ի թիվ ՎԴ/9457/05/18, 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ԵՄԴ/1029/02/14, 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ ԿԴ/3359/02/21 գործերով արտահայտած իրավական դիրքորոշումներին, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահի, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի վարչական պալատի նախագահի, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատի նախագահի, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահի, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահի և ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահի՝ 2025 թվականի հունիսի 4-ի թիվ ՎԴ5/0213/05/21 գործով արտահայտված դիրքորոշմանը՝ ՀՀ վարչական դատարանը 2025 թվականի հուլիսի 9-ի որոշմամբ գործը վերահասցեագրել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ. «(...) Տվյալ դեպքում ՀՀ գլխավոր դատախազությունը որպես հիմնական պահանջ ներկայացրել է Միչյանի գյուղապետի կողմից 2004 թվականի սեպտեմբերի 22-ին հաստատված «Հողամասն աճուրդով վաճառելու

մասին» թիվ 12 արձանագրությունն առ ոչինչ ճանաչելու պահանջ, իսկ հայցի իրավական և փաստական հիմքեր հանգում են նրան, որ աճուրդով վաճառված վեճի առարկա հանդիսացող հողամասը օրարվել է պահուստային ֆոնդի հողերից, առանց դրա նպատակային նշանակության փոփոխության, այսինքն՝ հայցի հիմքերը ըստ էության վերաբերում են 2004 թվականի սեպտեմբերի 22-ի «Հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին» թիվ 12 արձանագրության (աճուրդի)՝ օրենքով նախատեսված ընթացակարգին առնչվող խախտումներով անցկացնելուն:

Վերոգրյալ իրավական նորմերի վերլուծության, Վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումների, ինչպես նաև 2025 թվականի հունիսի 4-ի «Գործի ենթակայության վերաբերյալ վեճը լուծելու մասին» որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշման հիման վրա համադրելով սույն գործի փաստերը, Դատարանը գտնում է, որ հայցվորի վեճը, այն է՝ Միսյանի գյուղապետի կողմից 2004 թվականի սեպտեմբերի 22-ին հաստատված «Հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին» թիվ 12 արձանագրությունն առ ոչինչ ճանաչելու պահանջը քիչում է մասնավոր իրավահարաբերություններից:

(...)

Տվյալ դեպքում, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից հարուցված հայցը հանդիսանում է քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործ, Դատարանը փաստում է, որ սույն վեճը չի մերժում ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի հիմքով ՀՀ վարչական դատարանի ընդդատության մեջ, այլ հանդիսանում է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության գործ:

Հետևաբար, մի կողմից ՀՀ գլխավոր դատախազության և մյուս կողմից Արտաշատ խոշորացված համայնքի ղեկավարի միջև ծագած իրավահարաբերության՝ հանրային բնույթ չունենալու պայմաններում հայցադիմումի պահանջն ընդդարյալ չէ ՀՀ վարչական դատարանին, ուստի

հայցադիմումը ենթակա է վերահասցեագրման ըստ ընդդատության՝ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարան»¹:

6. Հղում կատարելով «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 17-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 2-րդ մասին՝ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը 2025 թվականի հուլիսի 23-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարան՝ նշելով հետևյալը. «(...) Տվյալ դեպքում հիմնական պահանջով վիճարկվում է ոչ թե աճուրդի՝ օրենքով նախատեսված ընթացակարգին առնչվող խախտումներով անցկացված լինելը, ինչպես այդ մասին նշում է Վարչական դատարանը, այլ աճուրդի արդյունքների վերաբերյալ թիվ արձանագրությունը համայնքի ղեկավարի կողմից հաստատելու արդյունքում դրա առ ոչինչ լինելը:

(...) Եթե մասնավոր անձանց պարկանող գույքի աճուրդով օրարման դեպքում միայն աճուրդի կազմակերպչի ու հաղթող անձի ստորագրությունը բավարար է և հաղթողին է անցնում համապարասիսան լուրի վերաբերյալ առուվաճառքի մասին պայմանագիր կնքելու իրավունքը, ապա պետական կամ համայնքային հողամասի աճուրդով օրարման դեպքում աճուրդի կազմակերպչի ու հաղթող անձի ստորագրությամբ արձանագրությունը բավարար չէ և պահանջվում է նաև լիազորված մարմնի՝ համայնքի ղեկավարի ստորագրությամբ հաստատումը:

Համայնքի ղեկավարի ստորագրությամբ աճուրդի արդյունքների հաստատումն ինքնին վարչական ակտ է, քանի որ դրա բացակայությամբ աճուրդում հաղթող անձին չի անցնում համապարասիսան լուրի վերաբերյալ առուվաճառքի մասին պայմանագիր կնքելու իրավունքը:

Համայնքի ղեկավարը տվյալ դեպքում գործել է ոչ թե այն իրավունքների շրջանակներում, որ մասնավոր հարաբերությունների ընթացքում յուրաքանչյուր մասնավոր անձ ունի, այլ՝ «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 32 և 38-րդ հոդվածների և ՀՀ կառավարության 2001 թվականի ապրիլի 12-ի թիվ 286 որոշման շրջանակներում համայնքի ղեկավարին տրված վարչական իրավասությունների:

¹ Տե՛ս դատական գործը, թերթեր 123-129:

Եթե հայցվորը աճուրդը՝ դրա իրականացման ընթացակարգի խախտման հիմքով վիճարկեր, ապա հայցի առարկան և հիմքերն էլ այդ մասին կվկայեին, կլինեին հղումներ «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներին, ինչը առկա չէ։ Այնինչ, հայցվորը վարչական դատարանում վիճարկում է համայնքի ղեկավարի հաստատմամբ արձանագրությունը, որով ըստ հայցվորի, օրարվել է օրարման ոչ ենթակա հողամաս, ինչն էլ՝ ըստ հայցվորի, համայնքի ղեկավարի հաստատմամբ արձանագրությունը «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հոդվածի 1-ին մասի «դ» կետի ուժով դարձրել է առ ոչինչ։

Բացի այդ, ճանաչման հայցի՝ որպես հայցադատական ընտրության հարցում ևս հայցվորն առաջնորդվել է ոչ թե ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի, այլ՝ ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի, մասնավորապես, 69-րդ հոդվածի 2-րդ կետի կարգավորումներով։

Սրացվում է, որ ներկայացված հայցապահանջի և դրա հիմքերի ներքո սույն գործը ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով հանրային իրավահարաբերություններից ծագած վեճ է և ընդդատյա է վարչական դատարանին»²։

Սույն որոշման հիմնավորումները և եզրահանգումը.

7. Սույն գործով բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *հիմնավոր է արդյո՞ք ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0191/02/25 (ՎԴ/9475/05/24) գործն ըստ ՀՀ գլխավոր դատախազության հայցի ընդդեմ Արտաշատ խոշորացված համայնքի ղեկավարի, երրորդ անձինք Կադասարի կոմիտե և Արգամ Աբրահամյան՝ Միջյան համայնքի ղեկավարի՝ 2004 թվականի սեպտեմբերի 22-ի թիվ 12 արձանագրության առոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Միջյանի գյուղապետի և Արգամ Աբրահամյանի միջև 2004 թվականի նոյեմբերի 2-ին կնքված հողամասի առուվաճառքի պայմանագիրը և Արգամ Աբրահամյանի անվամբ 2004 թվականի նոյեմբերի 4-ին կատարված*

² Տե՛ս դատական գործը, թերթեր 135-137։

իրավունքի պետական գրանցումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին, ենթակա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին:

8. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «Մասնագիտացված դատարաններն են՝

1) վարչական դատարանը. (...).

3) հակակոռուպցիոն դատարանը»:

Նույն օրենքի 24-րդ հոդվածի համաձայն՝ «1. Վարչական դատարանին են ենթակա Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված գործերը: (...)

3. Հակակոռուպցիոն դատարանին են ենթակա (...) դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը (...):»:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ «(...) 2. Դատարանը յոթնօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարչական դատարանից վերահասցեագրված հայցադիմումը վարույթ ընդունելու կամ գործը Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ գործի ենթակայությանը:

(...)

6. Սույն հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերով նախատեսված դեպքերում Վճռաբեկ դատարանի նախագահը և Վճռաբեկ դատարանի բոլոր պալատների նախագահները գործը Վճռաբեկ դատարանում արանալու պահից տասնօրյա ժամկետում որոշում են գործի ենթակայությունը:

7. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունելու համար Վճռաբեկ դատարանի նախագահը հրավիրում է նիստ՝ իր և Վճռաբեկ դատարանի բոլոր պալատների նախագահների մասնակցությամբ, որն իրավագոր է, եթե դրան մասնակցում են նիստին մասնակցելու իրավունք ունեցող բոլոր անձինք:

8. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունվում է նիստին ներկա անձանց ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ: Քվեարկելիս ձեռնպահ մնալ չի թույլատրվում: Որոշմանը կողմ քվեարկած դատավորների կազմից և նրանց կողմից որոշված դատավորը կազմում է որոշման նախագիծը:

9. Սույն հոդվածով սահմանված կարգով որոշված դատարանը համարվում է իրավասու դատարան:

10. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված կարգով գործի ենթակայությունը սահմանելու մասին որոշում կայացվելու դեպքում չի կարող վերաքննիչ բողոք քերվել սույն օրենսգրքի 365-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 11-րդ կետի հիմքով այն պատճառաբանությամբ, որ գործը ենթակա չի եղել քննության քաղաքացիական դատավարության կարգով»:

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «Վարչական դատարան կարող են դիմել նաև պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինները կամ պաշտոնապես անձինք՝ ընդդեմ վարչական մարմնի, եթե համարում են, որ այդ մարմնի վարչական ակտով, գործողությամբ կամ անգործությամբ խախտվել կամ անմիջականորեն կարող են խախտվել պետության կամ համայնքի այն իրավունքները, որոնց պաշտպանության լիազորությունը դրված է իրենց վրա, եթե այդ վեճը ենթակա չէ լուծման վերադատության կարգով»:

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ «Վարչական դատարանին ընդդարյա են հանրային իրավահարաբերություններից ծագող բոլոր գործերը, ներառյալ՝ վարչական մարմինների միջև այն վեճերը, որոնք ենթակա չեն լուծման վերադատության կարգով (...)»:

8.1 Վճռաբեկ դատարանը, ՀՀ գլխավոր դատախազությունն ընդդեմ ՀՀ Կուրայքի մարզպետարանի, Զարիկ Գարուշի Գևորգյանի, երրորդ անձ ՀՀ կադաստրի կոմիտե՝ գործով 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի որոշմամբ անդրադառնալով մարզպետի որոշման հիման վրա պետական սեփականություն հանդիսացող հողերի օտարման աճուրդն անվավեր ճանաչելու պահանջի մասին վեճի՝ հանրային կամ մասնավոր իրավահարաբերություններից ծագելու հարցին,

եզրահանգել է. «(...) Վճռաբեկ դատարանը փաստում է, որ սակարկություններ անցկացնելու, դրանց արդյունքում պայմանագրեր կնքելու կամ դրանք անվավեր ճանաչելու և անվավերության հերևանքներ կիրառելու կարգը և հիմքերը սահմանվում և կարգավորվում են քաղաքացիական իրավական նորմերով, իսկ սակարկությունների մասնակիցներն իրավահարաբերության մեջ են մտնում մասնավոր կամքի ինքնավարությամբ, ինչն ինքնին բացառում է սակարկություններին մասնակցող անձանց վարչական կամ իշխանական և ընդհանրապես որևէ ենթակայության ներքո գտնվելու հանգամանքը:

(...)

Վերոգրյալից հետևում է, որ հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտի՝ իրավահարաբերության կողմ լինելը դեռևս չի նշանակում, որ իրավահարաբերությունը հանրային բնույթի է, քանի որ հանրային բնույթը՝ որպես իրավահարաբերության բնութագրիչ, ծավալային առումով ներառում է իրավահարաբերության թե՛ սուբյեկտային կազմը, թե՛ օբյեկտը, թե՛ բովանդակությունը և ի հայտ է գալիս միայն վերոնշյալ երեք տարրերի համակցությամբ: Վարչական մարմինը որոշակի իրավահարաբերության մեջ կարող է ներկայանալ ոչ միայն որպես հանրային իշխանական լիազորություններ կրող մարմին, այլ նաև որպես տվյալ իրավահարաբերության մյուս մասնակիցներին հավասար սուբյեկտ (մասնավոր ինքնավարություն): Ի տարբերություն հարկադիր էլեկտրոնային աճուրդն անվավեր ճանաչելու հայցապահանջի, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 463-465-րդ հոդվածների հիմքով անցկացվող սակարկություններում որպես սակարկությունների կազմակերպիչ կարող է հանդես գալ գույքի սեփականատերեր, իրավունքների տիրապետողը, աշխատանքներ կամ ծառայություններ առաջարկողը, ինչպես նաև այն անձը, ով գործում է սեփականատիրոջ կամ իրավատիրոջ հետ կնքված գրավոր պայմանագրի հիման վրա և հանդես է գալիս նրանց կամ իր անունից³:

9. Նախորդ կետում վկայակոչված իրավադրույթների վերլուծությունից հետևում է, որ օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանին է վերապահել

³ Տե՛ս ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ ՀՀ գլխավոր դատախազությունն ընդդեմ ՀՀ Կուրաթի մարզպետարանի, Ջարիկ Գարուշի Գևորգյանի, երրորդ անձ ՀՀ կադաստրի կոմիտե՝ գործով 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ ԿԴ/3359/02/21 որոշումը:

դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերի քննությունը: Միևնույն ժամանակ օրենսդիրը սահմանել է վարչական դատարանի ընդդատության շրջանակը, որում ներառված են հանրային իրավահարաբերություններից բխող վեճերի վերաբերյալ գործերը, ներառյալ՝ վարչական մարմինների միջև այն վեճերը, որոնք ենթակա չեն լուծման վերադատության կարգով: Այդպիսի գործերի շարքին են դասվում ընդդեմ վարչական մարմնի պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կամ պաշտոնատար անձանց, տվյալ դեպքում՝ ՀՀ դատախազության կողմից ներկայացված այն գործերը, որոնցով վերջիններս համարում են, որ այդ մարմնի վարչական ակտով, գործողությամբ կամ անգործությամբ խախտվել կամ անմիջականորեն կարող են խախտվել պետության կամ համայնքի այն իրավունքները, որոնց պաշտպանության լիազորությունը դրված է իրենց վրա, իսկ դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը ենթակա են ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

Միաժամանակ, որևէ դատական գործի՝ վարչական կամ հակակոռուպցիոն դատարանում քննության ենթակա լինելու հարցը որոշվում է՝ հիմք ընդունելով այն իրավահարաբերության բնույթը (մասնավոր կամ հանրային), որից բխող վեճը հանձնվում է դատարանի քննությանը:

Ընդ որում, պետական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող գույքի օտարման աճուրդի արդյունքներն ամփոփող արձանագրության իրավաչափության հարցի պարզումը բխում է մասնավոր իրավահարաբերություններից, քանի որ սակարկություններ անցկացնելու, դրանց արդյունքում պայմանագրեր կնքելու կամ դրանք անվավեր ճանաչելու և անվավերության հետևանքներ կիրառելու կարգը և հիմքերը սահմանվում և կարգավորվում են քաղաքացիական իրավական նորմերով, իսկ սակարկությունների մասնակիցներն իրավահարաբերության մեջ են

մտնում մասնավոր կամքի ինքնավարությամբ, որպիսի պարագայում նշված իրավահարաբերություններում հանրային տարրի առկայությունը բացառվում է:

10. Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- ՀՀ գլխավոր դատախազությունը 2024 թվականի օգոստոսի 7-ին հայցադիմում է ներկայացրել (փոստին է հանձնել) ՀՀ վարչական դատարան ընդդեմ Արտաշատ խոշորացված համայնքի ղեկավարի՝ Մխչյան համայնքի ղեկավարի՝ 2004 թվականի սեպտեմբերի 22-ի թիվ 12 արձանագրության առոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Մխչյանի գյուղապետի և Արգամ Աբրահամյանի միջև 2004 թվականի նոյեմբերի 2-ին կնքված հողամասի առուվաճառքի պայմանագիրը և Արգամ Աբրահամյանի անվամբ 2004 թվականի նոյեմբերի 4-ին կատարված իրավունքի պետական գրանցումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին⁴,

- գործը ՀՀ վարչական դատարանի՝ 2025 թվականի հուլիսի 9-ի որոշմամբ վերահասցեագրվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին՝ այն հիմքով, որ հայցվորի վեճը, այն է՝ Մխչյանի գյուղապետի կողմից 2004 թվականի սեպտեմբերի 22-ին հաստատված «Հողամասն աճուրդով վաճառելու մասին» թիվ 12 արձանագրությունն առ ոչինչ ճանաչելու պահանջը բխում է մասնավոր իրավահարաբերություններից: Տվյալ դեպքում, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից հարուցված հայցը հանդիսանում է քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործ՝ սույն վեճը չի մտնում ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի հիմքով ՀՀ վարչական դատարանի ընդդատության մեջ, այլ հանդիսանում է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության գործ⁵,

- ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը 2025 թվականի հուլիսի 23-ի որոշմամբ գտել է, որ համայնքի ղեկավարի ստորագրությամբ աճուրդի արդյունքների

⁴ Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:

⁵ Տե՛ս սույն որոշման 5-րդ կետը:

հաստատումն ինքնին վարչական ակտ է, քանի որ դրա բացակայությամբ աճուրդում հաղթող անձին չի անցնում համապատասխան լուտի վերաբերյալ առուվաճառքի մասին պայմանագիր կնքելու իրավունքը: Համայնքի ղեկավարը տվյալ դեպքում գործել է ոչ թե այն իրավունքների շրջանակներում, որ մասնավոր հարաբերությունների ընթացքում յուրաքանչյուր մասնավոր անձ ունի, այլ՝ «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 32 և 38-րդ հոդվածների և ՀՀ կառավարության 2001 թվականի ապրիլի 12-ի թիվ 286 որոշման շրջանակներում համայնքի ղեկավարին տրված վարչական իրավասությունների: Ստացվում է, որ ներկայացված հայցապահանջի և դրա հիմքերի ներքո սույն գործը ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով հանրային իրավահարաբերություններից ծագած վեճ է և ընդդատյա է վարչական դատարանին⁶:

11. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 8-9-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ հարկ է նշել, որ սույն գործով ներկայացված հիմնական պահանջն առնչվում է Մխչյան համայնքի ղեկավարի՝ 2004 թվականի սեպտեմբերի 22-ի թիվ 12 արձանագրության առոչինչ լինելը ճանաչելուն, որպիսի պահանջը հայցվորը հիմնավորում է այն փաստարկներով, որ աճուրդով վաճառված վեճի առարկա հողամասն օտարվել է պահուստային ֆոնդի հողերից, առանց դրա նպատակային նշանակության փոփոխության:

Հարկ է նշել, որ չնայած նրան, որ հայցի առարկան ձևական առումով համապատասխանում է ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված ճանաչման հայցատեսակին, սակայն նշված հայցատեսակով հայցի առարկան ՀՀ վարչական դատարանի քննության առարկա կարող է դառնալ միայն այն դեպքում, երբ կողմերի միջև առաջացած վեճը ծագած լինի հանրային իրավահարաբերություններից, քանի որ ՀՀ վարչական դատարանին ենթակա են միայն հանրային իրավահարաբերություններից ծագող գործերը: Ուստի, անկախ հայցվորի կողմից ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված հայցատեսակներից որևէ մեկին համապատասխան

⁶ Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:

ձևակերպված պահանջի ներկայացումից, վեճը չի կարող ՀՀ վարչական դատարանի քննության առարկա դառնալ, եթե այն չբխի հանրային իրավահարաբերություններից:

Մինչդեռ, հիմք ընդունելով ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ ԿԴ/3359/02/21 գործով արտահայտած իրավական դիրքորոշումը, ըստ որի՝ պետական սեփականություն հանդիսացող հողերի օտարման աճուրդի շուրջ ծագած իրավահարաբերությունները կրում են մասնավոր բնույթ, ըստ այդմ՝ այդ գործընթացի արդյունքների ամփոփման իրավահարաբերությունները նույնպես մասնավոր բնույթի են, հետևաբար սույն գործով ծագած իրավական վեճը՝ աճուրդի արդյունքների ամփոփման արձանագրության առ ոչինչ լինելը ճանաչելու մասին, նույնպես կրում է մասնավոր բնույթ:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով, որ դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը ենթակա են ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը, իսկ սույն գործով ներկայացված վեճը չի բխում հանրային իրավահարաբերություններից, ուստի սույն գործը ենթակա է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

12. Վերոգրյալից հետևում է, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0191/02/25 (ՎԴ/9475/05/24) գործն ըստ ՀՀ գլխավոր դատախազության հայցի ընդդեմ Արտաշատ խոշորացված համայնքի ղեկավարի, երրորդ անձինք Կադաստրի կոմիտե և Արգամ Աբրահամյան՝ Մխչյան համայնքի ղեկավարի՝ 2004 թվականի սեպտեմբերի 22-ի թիվ 12 արձանագրության առոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Մխչյանի գյուղապետի և Արգամ Աբրահամյանի միջև 2004 թվականի նոյեմբերի 2-ին կնքված հողամասի առուվաճառքի պայմանագիրը և Արգամ Աբրահամյանի անվամբ 2004 թվականի նոյեմբերի 4-ին կատարված իրավունքի պետական գրանցումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին, ենթակա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին, հիմնավոր չէ:

Ուստի, ՀՀ գլխավոր դատախազության հայցադիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՀԿԴ/0191/02/25 (ՎԴ/9475/05/24) գործը ենթակա է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի Ն Ք

թիվ ՀԿԴ/0191/02/25 (ՎԴ/9475/05/24) գործն ըստ ՀՀ գլխավոր դատախազության հայցի ընդդեմ Արտաշատ խոշորացված համայնքի ղեկավարի, երրորդ անձինք Կադաստրի կոմիտե և Արգամ Աբրահամյան՝ Մխչյան համայնքի ղեկավարի՝ 2004 թվականի սեպտեմբերի 22-ի թիվ 12 արձանագրության առոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Մխչյանի գյուղապետի և Արգամ Աբրահամյանի միջև 2004 թվականի նոյեմբերի 2-ին կնքված հողամասի առուվաճառքի պայմանագիրը և Արգամ Աբրահամյանի անվամբ 2004 թվականի նոյեմբերի 4-ին կատարված իրավունքի պետական գրանցումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին, ենթակա է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին:

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ
ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ
ՓՈԽԱՐԻՆՈՂ, ՀՀ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ
ՀԱՄԼԵՏ ԱՍԱՏՐՅԱՆ**

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ
ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ
ՀՈՎՍԵՓ ԲԵԴԵՎՅԱՆ**

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ
ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ
ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ**

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ
ԳՈՌ ՀԱԿՈԲՅԱՆ**